

היכלי תורה

רשת
שיעורי
תורה

ערש'ק פרשת שפטים ה' אלול תשסח ♦ דף היומי בבלי: גיטין נו ירושלמי: סוטה לט

על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת וגו'

נושאי הדף בעלון

- שריפת מתים.....גיטין נו
- אם מותר להראות שחיטה על עצמו.....גיטין נו
- אם לתלמיד חכם מותר לישון עם מנעלים.....גיטין נח
- הנחת תפילין של יד על הראש בזמן מלחמה.....גיטין נח
- כהן שכבר עלה לתורה, אם יש לכבדו שוב.....גיטין נט
- קריאת הפטרה מספר הפטרות.....גיטין ס
- סידור קדושין למי שאינו שומר תורה.....גיטין סא
- האם יש לאדם להשתדל שיהיה לו בביתו בעלי חיים.....גיטין סב
- אוכל לדגים באקווריום קודם שיאכל.....גיטין סב
- כפתור ופרח.....עמוד 5

הלשון 'יומת המת' צריכה ביאור, כי לכאורה יותר נכון היה שיאמר הכתוב: יומת האיש.

ונראה לבאר את הפסוק על פי מה ששנינו במשנה (סנהדרין פא א) מי שנתחייב בשתי מיתות בית דין, נידון בחמורה. ובגמרא שם אמרו, שאף אם נידון תחלה על העברה הקלה ונתחייב מיתה, חוזרים ודנים אותו על החמורה, כדי להמיתו במיתה חמורה. והקשו התוספות, ואמאי נדון בחמורה, הא העדים שבאים לחייבו בחמורה הם עדות שאי אתה יכול להזימה, שהלא גם בלא עדותם הוא כבר חייב מיתה. ותירצו התוספות, דאירי כגון שעבר את העברה השניה בפני בית דין, וכאשר בית דין מחייבין אותו על פי ראייתן אין צריך שתהיה עדות שאתה יכול להזימה.

בזאת נפרש את הפסוק, שהוא מדבר בשני אופני חיוב מיתה, האחד, במי שלא נתחייב מיתה לפני כן, מתחייב הוא מיתה 'על פי שנים עדים'. אבל מי שכבר עבר עבירה שחייבים עליה מיתה בית דין, וכבר הוא גברא קטילא מחמת שנגזר דינו למיתה, אלא שחוזרים ומביאים אותו לבית דין לדונו על עברה שמיתה חמורה, בכהאי גוונא 'או שלשה עדים' דוקא אם דנים אותו על ראית בית דין שהם שלשה, 'יומת המת', אפשר לחייב את מי שהוא גברא קטילא מיתה.

פנינים יקרים החדש

חדש!
הופיע חלק ב סדר ג

לומדים ומבינים

משנה ברורה המבואר 'עוז והדר'

סימנים קפא - רמא

הלכות מים אחרונים, ברכת המזון, ברכת הפירות, תפלת מנחה, קריאת שמע.

מוקד הזמנות.
1800-22-55-66
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

להגדיל תורה ולהאדירה

שמונה ספרים נפתחים
משנת המושגים לפני הג' המושג

באורך נראה **אור**

חספר שרבים יאות לאור

הופיע חלק ב דפים ב' יוצא לאור דפים ב'

שריפת מתים

בבית יצחק (יו"ד סי' קנה) נשאל מארץ איטאליע ששם נתיסדו חבורות לשרוף מתים ולטמון האפר בכלי, והשיב שמי שעושה כן עובר בלא תעשה ועשה וכופר בתחיית המתים ובכל התורה.

כך כתבו עוד הרבה אחרונים (אבן יקרה תנינא סי' סד, ערוגות הבושם סי' שמז, אמרי יושר ח"ב מ"י מה, ומנחת אלעזר ח"ב סי' יד, ועוד) בגודל האיסור לשרוף המתים, ואותן הפושעים והכופרים שצוו כן לשרוף את גופם הם כפורשים מדרכי ציבור ודרכי תורה וכופרים בתחיית המתים, ויש להם דין כמו שכתוב **בשו"ע** (יו"ד סי' שמה ס"ה) שאין מתעסקים עמו ולא אוננין ולא מתאבלין עליו, וכן אין מתעסקין עם האפר ולא מקבלין אותם לקברי ישראל אפילו אם צוה שיקברו את אפרו. ומפני שזה תלוי ג"כ בדינא דמלכותא אם מצד הממשלה יצא משפט שמחוייבים לקברם, כתב **בשו"ת מלמד להועיל** (ח"ב יו"ד סי' קיג) שבמקום כזה יקצו מקום מיוחד להם נפרד משאר הקברים.

ובספר **כל בו** על אבלות (אות כא) כתב, שריפת המתים חוק קדוש לישראל לקבור מתיהם כמו שעשו אבות העולם, ומעולם לא הרהיב בנפשו איש ישראל כשר לשנות תורת ישראל, ולפני אלפי שנים היה דבר זה לסימן שמי שקובר מתו שמבני ישראל הוא, והתירה התורה לכהן גדול ליטמא למת מצוה ולא ציוותה לשרפו, והתירו גם בשבת להציל את המת מפני הדליקה, והצלת המת קודמת להצלת ספרים, וכן כמה יגעו חכמי בבל להקבר בארץ ישראל ומדוע לא ציוו לשרפם ולהוביל אפרם לארץ ישראל לקברו שם, ומי שציווה בחייו לשרפו אין שומעין לו.

ובספר **חיי עולם** (שנת תרסה) הביא מכתבים מכל גדולי עולם בחומר איסור שריפת מתים, ושאסור לקבור את אפר הנשרפים.

ובשו"ת שבט מנשה (סי' מז) כתב, בדבר שריפת המתים הנה דבר כזה לא נשמע ולא נראה מעולם עד היום, ורק בטיטוס שצוה לעשות דבר נבזה כזה, כמבואר בגיטין (בסוגיא), ומשמע שאין דרך בכך. ומה שכתוב בשמואל (א לא יב) שישאל שרפו את גוית שאול ובניו, יש לבאר שלא היה זה אלא מעשה חנטה בבשרים וזנים מרקחים, והכתוב קרא מעשה החנטה בשם שריפה מטעם שהבשר נשרף ונתעכל ע"י המרקחת, אבל כל העצמות נשארן קיימות, וכהמשך הפסוק ויקחו את עצמותיהם ויקברו'.

מתי מותר לעבור על מצות לא תעשה

על מצות לא תעשה חייב לבזבז כל ממונו כדי שלא יעבור עליו, וכל זה רק כשצריך לעבור בקום ועשה, אבל אם צריך לעבור על מצות לא תעשה בשב ואל תעשה אינו חייב לבזבז כל ממונו, ובמקום פיקוח נפש מותר לעבור על מצות לא תעשה, אולם במקום שאינו רק שלום המלכות יש אומרים שמותר לעבור על מצות לא תעשה, ויש מפקפקים בזה.

**לרישום ועדכון שיעורי תורה
ניתן לשלוח פקס ל: 03-543-5757**

אם מותר להראות שחיטה על עצמו

בסוגיא דרשו על הפסוק 'כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה', רבי שמעון בן לקיש אמר אלו תלמידי חכמים שמראים הלכות שחיטה בעצמם, שהרי אמר רבא שכל דבר יכול אדם להראות על עצמו חוץ משחיטה.

ברש"י פירש שלא יראה אדם על עצמו הלכות שחיטה שמא יבוא על ידי כך לידי סכנה שיתחבנו בגרונו.

מדברי **רש"י** הללו משמע דהיינו שהת"ח מראה השחיטה ע"י סכין, וכשמעבירו בגרונו יש חשש שמא יתחבנו לתוכו ח"ו. **ובדרכי תשובה** (יו"ד סי' כ סק"א) דייק מדברי **רש"י** שיעקר ההקפדה בזה אינה אלא כשמראה עם הסכין, אבל להראות בידו מקום השחיטה בצווארו בלא סכין אין להקפיד כיון שלא שייך חשש זה של שמא יתחב בגרונו.

אולם **המהרש"א** (ח"א ד"ה וריב"ל אמר) הביא את דברי **רש"י**, וכתב, יותר נראה לפרש הטעם משום שהוא עושה מזלו רע כענין אל יפתח אדם פיו לשטן, ואם הדיבור מביא לידי כך מכ"ש המעשה, ודוגמא לזה לגבי צרעת שאומרת הגמ' שגם זה לא יראה על עצמו, שאמר רבא כל מילי לחזי איניש בנפשיה בר משחיטה ודבר אחר, ופרש"י דבר אחר צרעת ומראות נגעים מפני שמסוכן לקפוז עליו, והיינו שרק מראה על גופו וכבר יש חשש שמא ינזק וכמו"כ זה החשש גם בשחיטה.

מדבריו אלו של **המהרש"א** עולה ומתבאר שסובר שלא רק במראה על עצמו בסכין ממש, אלא גם ביד יש לאסור מחמת פתיחת פה לשטן.

על פי סוגיא זו, יש שחששו מללמוד מסכת חולין כיון שפעמים הלומד מראה על עצמו הלכות שחיטה ויש בזה חשש לפתיחת פה לשטן, ואכן בספר **הזכרון לחת"ס** (עמוד ה) כתבו **שהחת"ס** כשהתחיל ללמוד מס' חולין גזר תענית.

וביוסף אומץ (ח"ב דף קנא:) כתב, ראיתי מקדמונים נוחי נפש שקודם שהתחילו ללמוד חולין בישיבה גזרו תענית, שלא יקטרג המשטין על תלמידי חכמים המראים הלכות שחיטה בעצמם, וכן נהג אבי מורי החסיד ז"ל כשלמד **רי"ף** על מסכת חולין, **והרי"ף** של יבמות, וכמדומני שגם מסכת מועד קטן, שמזכירים עניני מיתה.

כיוצא בזה כתב גם **בכף החיים** (פאלאגי, פ"כ אות ה). **ובדרשות חת"ס** (הערה בהקדמת הספר) כתב בשם זקנו רבי זעקיל זצ"ל תלמיד החת"ס שכשלמד החת"ס מסכת חולין, אמר שממהר ואץ מאד לפטור [לגמור] מסכת זו, כי אין קץ להרפתקאות שעברו עליו מעת התחיל מסכת זו.

ובשו"ת נהרי אפרסמון (קונטרס ישרש יעקב שבסוף ח"ב סי' יא) כתב, מה ששואל היות כי בכל שנה ושנה מחלקים שם הש"ס בין אנשי החבורה, ועתה נפל בגורל לאחד מסכת מועד קטן, וירא ללמוד אותה מפני ששמע כי היא סכנה שלא יזיק לו ח"ו, תמהתי הכי נעלם ממנו מה שכתב **בספר חסידים** (סי' רסא) שאין לחוש על זה כלל וכלל ותורה מגינה ומצאלא, ואדרבה כתב שם ללמוד אותם מסכתות שממעטים ללמדם והרי הם כמת מצוה, והביא שם משל נאה על זה עיי"ש.

וראה עוד בספר **הנותן אמרי שפר** (לראנ"ח פ' קרח) שכתב, לכל דבר לימוד דת ודין לא יחושו ליחס כל דבר רע, כי שומר מצוה לא ידע דבר רע.

יום ראשון ז אלול

גיטין נח

אם לתלמיד חכם מותר לישון עם מנעלים

בספר התרומה (סי' רמג, הו"ד בבי"א סי' ש"ז) שתלמידי חכמים קושרים בחוזק רצועות מנעליהם, ולומדים בלילות ואינם חולצים מנעליהם, ולא פושטים לבושיהם, כי אם משבת לשבת. ועפ"י ז ביאר דברי הגמ' בשבת (ק"ב). עיי"ש.

ברש"ש (יומא עה:): הקשה שהלא אמר שמואל (יומא שם) שמי שישן במנעליו טועם טעם מיתה, וא"כ כיצד התלמידי חכמים ישנים במנעליהם.

בספר **אוצר יד החיים** (אות צז) כתב לבאר זאת עפ"י מה שאמרו בסוגיין אין אדם עומד על דברי תורה אלא א"כ ממיית עצמו עליה, כלומר שלומד גם בלילות ויגע בתורה ולא חולץ מנעליו, ובכך הוא ממיית עצמו עליה שהרי בזה טועם טעם מיתה, ונמצא הוא זוכה ועומד על דברי תורה ע"י יגיעתו.

כיוצא בזה ביאר גם **בשו"ת פאת שדך** (סי' לו), ובאופן אחר כתב ליישב שכל ההקפדה לא לישון עם מנעלים היא רק בשינת קבע ולא בשינת ארעי, ומה שכתב בספר התרומה שהתלמידי חכמים ישנים במנעליהם כל השבוע, הרי זה שינת ארעי ולא שינת קבע. וכך מבואר גם ב**ליקוטי מהרי"ח** (סוף סדר ק"ש שעל המטה) שאין הקפידא בשינה במנעלים אלא בשינת קבע, ולא בשינת ארעי.

הנחת תפילין של יד על הראש בזמן מלחמה

בשו"ע (או"ח סי' מה ס"א) נפסק, אסור להכנס לבית הקברות או לתוך ד' אמות של מת כשתפילין בראשו שיש בזה משום לועג לרש.

בספר **יסודי ישורון** (ח"א מערכת תפילין אות כט) כתב, שבעת הנורא זמן המלחמה העולמית הראשונה, שאלו אנשי המלחמה אם מותר להם להניח את התפילין בשדה המלחמה, או שמא יש להם לחשוש שמא יש שם קבר של יהודי שמת במלחמה, ובפרט במקום שידוע שבודאי נקברו שם מתים, ולהרחיק מזה המקום אי אפשר מפני פקודת שרי הצבא העומדים על גביהם.

והביא **שבתל תלפיות** (שנת תרעה, סי' קצה) כתב להוכיח ממה שאמרו בסוגיין שנמצא בראשי הרוגי ביתר ארבעים מאה קצוצי תפילין, הרי שבזמן מלחמה אין חשש להניח תפילין במקום שהורגים אנשים, שהרי אם יש חשש איסור בזה היו צריכים כולם לחלוץ התפילין מראשיהם מיד כשנהרג הראשון ואיך נמצאו התפילין בראשי הרוגי ביתר, אלא וודאי שאין אנו חוששים לזה.

והנה **המהר"ם שיף** בסוגיין כתב, שהנושא משאוי בזרועו מניח תפלה של יד על ראשו משום שמקום יש בראש להניח ב' תפילין, ובשעת מלחמה שנושאים כלי זינן על זרוען ומחזיקים ברמחים יתנו תפילין של יד גם כן בראש. וכך פסק למעשה **בשו"ת אבן יעקב** (מסקין, סי' נה) לאיש צבא שאין בידו להניח תפילין של יד על ידו שניחו על ראשו, עיי"ש.

אך **בשו"ת חיים שאל** (ח"א סי' עד אות מז), כתב, לפי פשטותם של דברים נראה בעיני דין זה תמוה ולא ראיתי כעת דין זה בדברי הפוסקים, ואין לסמוך על זה עד שימצא ראיה מדברי הראשונים וצריך חיפוש.

יום שני ה אלול

גיטין נט

כהן שכבר עלה לתורה, אם יש לכבדו שוב

בשו"ת אפרקסתא דעניא (ח"א סי' קעט) נשאל בדבר כהן שכבר עלה באותו יום פעם אחת לתורה, וקוראים אח"כ שוב בתורה, אם מחוייבים לקרותו שוב, או שכיון שכבר עלה לתורה באותו יום וכבר כיבדוהו אין מחוייבים לכבדו שוב.

והשיב, לא ידעתי מקום ספק להקל, הרי אנו דורשים מהפסוק 'וקדשתו' לפתוח ראשון ולטול מנה יפה ראשון, וכשם שאינו נוטל ראשון מנה יפה רק פעם אחת ביום, אלא בכל פעם ופעם, כך הוא גם לגבי לפתוח ראשון, ובכל פעם ופעם ששייך ענין זה אם בעליה לתורה, או בישיבה שידבר בראש יש לכבדו בכל פעם ופעם.

יתירה מזו כתב, שהרי הציבור השני עדיין לא קיימו מצוות עשה 'וקדשתו', ומצוה זו מוטלת על כל צבור וצבור, כמו שביאר **המהר"ם שיק** (סי' נט) שמה שהכהן עולה ראשון אינו זכות הכהן לקרות ראשון, אלא מצוות ציבור הוא לכבדו, וא"כ איך יעלה על הדעת שנפטר הציבור השני במה שקרא הכהן בראש בציבור הראשון.

בסיום דבריו כתב, שמלבד זה הרי לאחר חורבן בית המקדש כבוד הכהונה הוא הדבר היחיד שנשאר שארית הפליטה זכר למקדש ועבודתו, שבכך יש זכר לימים שהיו כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם, שלוחי דרחמנא ושלוחים דידן, לזכרנו בזכרון טוב ולכפר על נפשותינו בהיכל ה', אם כך ודאי שעלינו להקדיש ולהעריץ במקרא קודש את ה' ית"ש, על אשר השאיר לנו אותו השבט הנבחר מכל שבט ישראל, ויש לנו לקיים את מצוות 'וקדשתו' ביתר שאת ויתר עז, ואם כי שהם רק כהני חזקה ואינם כהנים ודאים, הרי כמה גדולה חזקה (כתובות כד:): שסוקלים ושורפים על החזקות, וגם היא סגולה לאריכות ימים כמבואר במסכת מגילה (כז:).

עליית כהן אחר כהן בשמחת תורה

בסוגיין, אמר רבי יוחנן, כהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של הראשון, שיחשדו שהוברר שהראשון לא היה כהן ולכן העלו כהן אחר אחריו. וכן נפסק **בשולחן ערוך** (או"ח סי' קלה ס"ח).

בלבוש (שם ס"י) כתב, שמוותר להעלות כהן אחר כהן, אחד לעליית אחרון, ואחד למפטיר, מפני שהקדיש מפסיק ויש היכר ביניהם, וכן בשמחת תורה נוהגים שאין מקפידים ומעלים לספר תורה אפילו שלשה כהנים בזה אחר זה, אחד לחתן תורה, והשני לחתן בראשית, והאחרון למפטיר, כיון שכל אחד קורא בספר תורה לעצמו, ויש היכר הפסקה ביניהם. וכן כתב **המגן אברהם** (שם ס"ק רט), שמוותר בכל שבת להעלות שני כהנים בזה אחר זה, אחד למשלים [אחרון] ואחד למפטיר, שהקדיש מפסיק וכמו שפסקו המרדכי והלבוש לענין שמחת תורה, אולם כתב שמשמע שלא סמכו על טעם זה לבד. ועיין **במשנה ברורה** (ס"ק לו), ו**בשו"ת דברי יואל** (ח"ב סי' קנד אות א).

קריאת הפטרה מספר הפטרות

כתב ה**לבוש** (או"ח סי' רמד), תמהתי על שלא ראיתי נוהגין לכתוב ההפטרות כדין ספר, כי היה נראה לי שאין יוצאין כלל בקריאת ההפטרה בחומשים הנדפסין, כיון שאין נכתבין בכל הלכות הס"ת או מגילה.

אולם ה**ט"ז** (שם סק"ב) כתב שאף שספר הפטרות אפילו שבכתב יד אין לו דין ספר, מ"מ משום עת לעשות לה' התירו לקרוא בו, והוכיח זאת מסוגיין שמותר לקרוא בשבת בספר הפטרות מטעם זה, כיון שאין ביכולת כל אחד יכול לכתוב ספר שלם, כמו"כ גם בהפטרות שבחומשים שבספרי דפוס יכולים לקרוא ההפטרה ולצאת ידי חובת התקנה של קריאת הפטרה, שהדפוס יש לו דין כתיבה ממש. וסיים ה**ט"ז**, שמכאן תשובה על מה שכתב הלבוש לתמוה על הקוראים ההפטרה מתוך החומשים הנדפסים ואין כותבים ההפטרות כדין ספר, ולפי האמור המנהג נכון לקרוא ההפטרה מתוך החומשים הנדפסים.

וה**מגן אברהם** (שם) יצא לדון, שאף על פי שבזמן התלמוד לא היתה להם ברירה, שאין לכל צבור יכולת לרכוש ספר נביאים שלם, אבל בזמן הזה שנתפשטו ספרי הדפוס בעולם ונמכרים בזול במחיר השווה לכל נפש, יש לומר שאסור לכתוב הפטרות בלבד מאחר שיכולים לקרוא ההפטרה מתוך ספר תנ"ך שלם שבדפוס, שהרי דין הדפוס כתיבה, כמו שכתב בשו"ת **רמ"ע מפאנו** (סי' צג) ועוד פוסקים, ואף על פי שהתנ"ך נדפס על נייר ולא על קלף, מכל מקום יש להתיר וכו', עיי"ש שהוכיח זאת. נמצא שלדברי המגן אברהם ישנה עדיפות לקרוא ההפטרה מספר תנ"ך שלם אף אם הוא בדפוס, מאשר לקרוא בספר הפטרות הכתוב בכתב יד אם אינו ספר שלם.

[ועיין בשו"ת **שבט הלוי** (ח"ב סי' קמג) כתב [לגבי ס"ת שכתבו מין], שאפילו להסוברים שדין הדפוס כתיבה ממש, זהו דוקא בדפוסים של הדורות הקודמים שהיו מדפיסים במו ידיהם, מה שאין כן בדפוס שלנו שהוא אוטומטי על ידי עלעקטרי, שבדאי אינו נחשב כדין כתיבה בידים].

אולם בספר **אליה רבה** (שם סק"ג) כתב בשם **שו"ת הרמ"א**, שהפטרה הכתובה בקלף עדיפה מההפטרות הנדפסות בחומשים.

במשנה ברורה (שם סק"א) הביא דברי **המג"א** שצריך לקרוא ההפטרה מנביא שלם הנדפס, ולא מתוך הפטרה לבד הנדפסת בחומש, אלא א"כ אין נביא שלם הנדפס שאז יש לקרוא מההפטרה שבחומש, אך כתב שלכתחלה בודאי ראוי ונכון שיהיה לכל צבור נביאים שנכתבין בקלף כדין, שאז גם השמות נכתבים בקדושה, משא"כ כשהוא על הנייר הנדפס, וכן הנהיג **הגר"א** בקהלתו וכעת נתפשט זה בהרבה קהלות ישראל ואשרי חלקם.

וב**שער הציון** (שם סק"ד) כתב, שמכל מקום אין למחות ביד הנוהגין להקל, שהוא בכלל עת לעשות לה', שקשה לכל צבור לכתוב נביאים בקלף כדין, אבל בודאי הצבור שהיכולת בידם, יש להם לכתוב נביאים כדין, ובפרט בימינו שמפוזרין הרבה כסף על תכשיטי בית הכנסת שאין נחוץ כל כך, וכוונתם לשם שמים כדי לקיים זה אלי ואנוהו, בודאי מצוה להתנאות בכתבת נביאים הקדושים.

ודעת **החזו"א** (או"ח סי' ס"ק יא ד"ה עוד) שאם אין נביא כתוב כדינו, אין נ"מ בין נביא שלם הנדפס לבין הפטרה הנדפסת לבד.

סידור קדושין למי שאינו שומר תורה

בשו"ת **משיב דבר** (ח"ב סי' לב) הוכיח מסוגיין שמשום דרכי שלום מותר לסייע לעוברי עבירה למי שפרנסתו בכך וזה שלא בשעת העבירה, ולפי"ז הסיק שמותר לשדכן שזה פרנסתו לשדך זוג אע"פ שיעברו על איסור נדה, אך מי שאין פרנסתו בזה אסור. ועיין **בהליכות ישראל** (סי' נא) מה שכתב בדבר שדכנות לאנשים שאינם שומרי תורה ומצות.

בספר **שערים מצויינים בהלכה** (ח"ד סי' קמז סק"ה) כתב להוכיח שאף אם יש להתיר לשדכן מאחר שאינו בשעת העבירה, מ"מ לסדר להם קדושין ודאי אסור. וכן **בשלחן העזר** (ח"ב סי' ה) הביא בשם הג"ר יוסף חיים זוננפלד שאסר לסדר להם חופה וקידושין.

אמנם **בחלקת יעקב** (ח"א סי' כג) כתב, שאם יש חשש שאם לא יסדרו להם קדושין ילכו לכת הרפורמים מוטב שיסדרו להם קדושין.

בשו"ת **אגרות משה** (אהע"ז ח"ד סי' קכ) כתב על סידור קידושין כשהמדובר הוא באשה מופקרת, אני בעצמי איני רואה שום צורך במה שיזדקקו בית דין לסדר להם קידושין, מאחר שהם מופקרין ואינה חוששת לאיסור אשת איש ולמה שיהיו הבנים ממזרים, הרי יש לחוש שגם תחת בעל זה תזנה ותלד ממזרים, ויותר טוב לכלל ישראל שלא יקדשנה ויהיו כל ימיהם באיסור פנויה ולא יהיו הבנים כשתזנה ממזרים, ואף שלכתחילה חוששים גם לדריים כדרך איש ואשתו להצריך גט, הוא רק לחומרא בעלמא ולא לאסור הבנים בקהל, אך אם בשביל זה יסדרו להם קידושין יבטיחו שישמרו איסור נדה ותלך לטבול במקוה יש ודאי לסדר להם קידושין, ואם נעשו בעלי תשובה ודאי צריך לקרבן, אבל לדינא בכל אופן שנראה לבי"ד להזדקק לסדר להם קידושין רשאין.

בתשובות והנהגות (אהע"ז סי' רפט) הובא פסק מרבני אמריקא שיש על המסדר קידושין לסדר הקידושין כדין ולא לחשוש כלל לעתיד, ושכן פסק **הרב מסובלק הגר"ד ליפשיץ זצ"ל**, שאם לא כן הרי מכשילם באיסור של לא יהיה קדש ויש בזה משום לפני עור, שחושבים שהם נשואים ובאמת הם פנויים, ומה שעוברת אחר כך על איסור אשת איש, מדעת עצמה היא עושה ואין לנו לעשות איסור עכשיו משום חשש זה.

אך דעת **התשובות והנהגות** אינה כן, וסובר שאין בזה לפני עור לא תתן מכשול, שהרי אין זה רעה להם כי מצילים באיסור פנויה הקל מאיסור אשת איש החמור, ואף לבעל הוא טובה שהרי אם יהיו נשואים כדין ותזנה תיאסר עליו, לכן מסקנתו שבאופן שהחשש רציני שלא תשמור על קדושת אישות, יש לרב למעט במכשול ולא לקדשם כהלכה, אך כתב שיש להזהר שלא לגלות הדבר ברבים ויש לעשות בהבלעה, שאם ידעו שאינה אשת איש יהיה התירם פרוץ, והחכם עיניו בראשו.

ובשו"ת **הר צבי** (אבהע"ז ח"א סי' קא) כתב בדבר סידור קידושין באלו החופשיים שאינם נוהרים בטהרה, שאלו הידועים שאף בלא הקידושין יושבים ודריים יחד, א"כ אין בסידור הקידושין שום גרם לעבירה, אין לאסור. ומבואר מדבריו שאם הקידושין הוא הגורם ומסייע את האיסור, שדריים שלא בטהרה יש בכך משום לפני עור, אבל אם הסידור קידושין אינו גורם ומסייע באיסור, אין כל איסור בסידור קידושין.

האם יש לאדם להשתדל שיהיה לו בביתו בעלי חיים

בספר חסידים החדש (חיברו אחד מן הראשונים רבנו משה הכהן, בן אחרתו של הרא"ש) כתב, בכל עת תיזהר שיהיו לך בביתך בהמות או עופות או לכל הפחות תרנגולת או אווז אחת, ותן לה לאכול בבוקר קודם שתאכל אתה, לקיים מה שנאמר לבהמתך, ואח"כ ואכלת ושבעת, כמבואר בסוגיין. ועיין **בספר יד מרדכי** (העריס, עמוד נט).

אולם יש שכתבו להיפך, שאדרבא היות שיש מאד להזהר בגידול בעלי חיים שלא לצערם, על כן ראוי להמנע מלגדלם, וכמו המעשה הידוע **מהאר"י הק'** (הובא בפלא יועץ מערכת ב ערך בעלי חיים) שאחד נענש בעונש קשה על אשר היו לו אפרוחים בחצרו ואשתו הוציאה את הסל אשר היו עולים עליו אחרי אימן, ונגרם להם צער, ואע"פ שעשתה זאת בבלי דעת נענשו במיתת בניהם.

והובא מעשה זה ג"כ **בספר קב הישר** (פרק ז) בשם ספר חרדים בשינוי קצת, שכתב שם, מעשה באיש אחד שהיה לו בנים ונעשית אשתו עקרה ואמר לו האר"ז"ל שהסיבה לזאת משום שהיה לו סולם בביתו והתרנגולים הקטנים היו עולים בו לשתות מים מכלי שהיה סמוך לו ומאז שהוסר הסולם יש להם צער ולכן נגזר לאשתו שתהיה עקרה וכו' רח"ל. וסיים שם ע"ז, בא וראה מזה שהמצער לבריות הרי זה מכניס עצמו לסכנות גדולות, ע"כ. ומטעם זה היה ראוי בכלל להמנע מגידול בעלי חיים, וכמו שכתב **הפלא יועץ** (שם), וכעין זה כתב ג"כ **הגר"ח פלאגי בס' צוואה מחיים** (אות ה) כי אין לגדל אווזים ותרנגולים מכיון שקשה להזהר בהם מצער בעלי חיים. וראה עוד **בפניני הלכה כתובות** (מא): אם ראוי לגדל בעלי חיים בבית, בנדרים (סה). על גידול נחשים וכלבים, ובסוטה (מת). על גידול תוכי.

אוכל לדגים באקווריום קודם שיאכל

בשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"א סי' יז) נשאל לענין חתול או כלב שמגדל בתוך ביתו אם אסור הוא שיאכל קודם שיתן להם.

וכתב שאין בהן חיוב גמור כמו בבהמה גסה, שעיקר הטעם שצריך להקדים לבהמתו הוא מפני צער ב"ח שהרי היא סמוכה עליך, ואם לא תהא לה עת קבוע לאכילה חוק ולא יעבור תמות ברעב כי אין לה מי שיאכילנה, וגם היא אינה מוצאת מאכלה מזומן לפניה, לכן הטילה התורה על האדם שהן שלו לפרנסם קודם שיאכל הוא עצמו, לקנות מדת רחמנות בנפשו, משא"כ באלו שמזונותיהן מצויין תדיר בכל מקום, שכלב חוטט באשפות ומגרר העצמות, וכן החתול מזונותיו עמו בכל מקום שהולך ולא יחסר לחמו להתפרנס משיורי מאכל וכל דבר מאוס.

לפי זה כתב **בשו"ת משנה הלכות** (ח"ו סי' רטז) על המגדל דגים חיים בביתו שיש עליו חיוב לתת להם מאכל קודם שאוכל הוא, שהרי כל היתרו של **היעב"ץ** אינו אלא מטעם שהם מזונותיהם מצויים בכל עת, אבל לולא זאת כיון שהם שלו ואין להם מי שיאכיל אותם מחויב להאכילם, א"כ בדגים כיון שאין להם מצוי שהרי בכלי שהם מונחים אין שם שום מזון רק מה שנותנים להם, א"כ שוב חל החיוב לזונם. וביעב"ץ שם מבואר בפירושו שבדגים חייב להאכילם, עיי"ש.

ובשו"ת שבט הקהתי (ח"ב סי' קמט) כתב, שאם הדגים בכלי שיש שם צמחי מים וא"כ אין מזונתן עליך, מצד הדין אין צריך להקדימן לאכילתו, אך אם הדגים הם בספל מים לחוד ואין שם צמחים ואז חייב להאכילן, א"כ ממילא חל עליו החובה להאכילן.

כפתור השבת

בעי' לכפורי ידי' בהאי גברא

'וכפר אדמתו עמו'. כפר הוא לשון קנוח מלשון כפורית זהב ובגמ' בגיטין בעי' לכפורי ידי' בהאי גברא, ר"ל שכל אחד מישראל יקבל עליו שיכפר ויקנח מעל עצמו את אדמיותו וגשמיותו וינער עצמו מעפרותו העב, רק לעסוק תמיד בתורה ובעבודה, אז יהי נקרא עמו עם ד' ויזכה לכל טוב ודו"ק היטב.

(שיח שרפי קודש, האזינו)

דרבי צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא ליחרב ירושלים

וקשה הא לא הועיל כלום כי לבסוף בעוה"ר נחרב. אך כוונתו הי' בכל יום ויום שרק היום לא יחרב, ובכל יום התענה על יומו שלא יחרב היום. וכן מצינו בפירוש במדרש איכה אצל ר' אלעזר המודעי שהתפלל כל יום על יומו לשלום. ויש ללמוד מזה דרך לעבודת הש"י שבכל יום תמיד יתפלל האדם להנצל היום מיצה"ר, ולמחר על יום מחר, כי אם יתפלל פ"א אי אפשר, רק לעשות משפט ה' דבר יום ביומו כנ"ל.

(תפארת שלמה, פרשת דברים)

שמועה טובה אתיא לך דכתיב שמועה טובה תדשן עצם

'וביום הראות בו בשר חי יטמא', (ויקרא יג יד) אחז"ל (מו"ק ז): ויש יום שאי אתה רואה בו למעוטי חתן ביום חתונתו וז' ימי הרגל, ועוד דרשו בו, מי שנעשה שומן ועי"ז נתגלו בו ראשי אברים ונראה בהם בשר חי יטמא. נראה ההמשך, כי ע"י שמחת לב חתונתו ושמחת הרגל יתעבה ויעשה שומן, כעובדא דאספסיינוס עם ריב"ז, ע"כ אמר שלא יראה הנגע באותו היום ולא יגרום לו טומאה.

(חתם סופר, תזריע)

כל המיצר לישראל נעשה ראש

'היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח כל רודפיה' (איכה ג א) וכו'. יש לפרש דרך צחות, הנה דרשו רז"ל 'היו צריה לראש' (שם שם ה) כל המיצר לישראל נעשה ראש, דהנה כמעט כל הגוים יודעים זה ואין עם הארץ ביניהם שלא ידע מזה המאמר על כן הם משתדלים להצר להם, וזהו שאמר היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח, על דרך שאמרו מנוח עם הארץ היה (ברכות סא). לא מצאה מי מהגוים שיהיה עם הארץ בדבר, על כן כל רודפיה וכו' בין המצרים במקומות שהיו יכולין להיות מצירים להם.

(בני יששכר, מאמרי חדשי תמוז אב מאמר ג)

מנא לך דרבנן איקרו מלכים וכו'

'הושענא למען מלכותך' מצינו בגיטין דרבנן איקרו מלכים, והיינו שת"ח הזוכים לחדש חידושים אמיתיים וכו"ל, נותן להם השי"ת מלכות וממשלה, וכמ"ש (מו"ק טז): מי מושל בי צדיק. וזה הושענא למען לימודך למען מלכותך, שימשלו אלו שאתה ממליך אותם, ולא אלו שרשעי ישראל ואוה"ע ממליכים.

(שפע חיים, סוכות)

היפה לכתוב יאמר לאור!

באורך נראה

אור

'חומש אור החיים המבואר'

- פירוש רש"י השלם עם ביאור חדש מלוקט ממפרשי רש"י
- מהדורת 'אור החיים' מוגה בדקדוק רב ע"פ דפו"ר בתכלית הפאר
- ביאור 'מאורי אור' - ביאור על דברי האוה"ח הק'
- ילקוט 'מאורי החיים' - לקט נרחב של מקורות
- מאמרי חז"ל ומובאות מספה"ק על 'אור החיים'

מוקד הזמנות:

1800-22-55-66

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

להגדיל תורה ולהאדירה

שימונה ספרים נפתחים

מישנת המועדים לכל חג ומועד

עשיית וערי"כ

פסקי הרא"ש
 חידושי הלכות מהרש"א
 ילקוט מפרשים החדש
 הלכות רב אלפס
 מתיבתא - ביאורי רש"י
 מתיבתא - ביאורי התוספות
 מתיבתא - ילקוט ביאורים
 מתיבתא - אליבא דהלכתא
 ומניי הלכה
 מתיבתא - תמצית הדף
 מתיבתא - כתפור ופרח
 יד החזקה להרמב"ם
 מפרשי יד החזקה
 אגרת התשובה
 יסוד התשובה

ראש השנה

פסקי הרא"ש
 חידושי הלכות מהרש"א
 ילקוט מפרשים החדש
 הלכות רב אלפס
 מתיבתא - ביאורי רש"י
 מתיבתא - ביאורי התוספות
 מתיבתא - ילקוט ביאורים
 מתיבתא - אליבא דהלכתא
 ומניי הלכה
 מתיבתא - תמצית הדף
 מתיבתא - כתפור ופרח
 יד החזקה להרמב"ם
 מפרשי יד החזקה
 אגרת התשובה
 יסוד התשובה

חודש הרחמים והסליחות

הלכה
 מטה אפרים
 משנ"ב המבואר
 ערוך השולחן
התעוררות ומוסר
 שערי תשובה לרבני זינה
 נתיב התשובה למהר"ל מפראג
 סדר חיים
 שני לוחות הברית
 יסוד ושורש העבודה
דרוש וחסידות
 קדושת לוי
 עבודת ישראל
 דרשת חתם סופר המבואר
 בני יששכר

סוכות

משניות
 מתיבתא
 רמב"ם
 מפרשי יד החזקה
 משנ"ב המבואר
 ערוך השולחן
 שו"ע הרב
 מת יתא - שמוחת בית
 השואבה
 מגילת קהלת

ארבעה מינים

תלמוד בבלי המבואר
 מתיבתא -
 פרק ג' ממוסכת סוכה
 פסקי הרא"ש
 חידושי הלכות מהרש"א
 ילקוט מפרשים החדש
 הלכות רב אלפס
 הלכות לולב להראב"ד עם
 השגות הרמב"ן
 ביאורי רש"י
 ביאורי התוספות
 ילקוט ביאורים
 אליבא דהלכתא ומניי הלכה

יום כיפור

משניות מסכת יומא
 תלמוד בבלי המבואר
 מתיבתא
 פסקי הרא"ש
 חידושי הלכות מהרש"א
 מתיבתא - ילקוט ביאורים
 מתיבתא אליבא דהלכתא
 ומניי הלכה
 מתיבתא - כתפור ופרח
 יד החזקה להרמב"ם
 מפרשי יד החזקה

הושענא רבה ושמחת תורה

הלכות מורידי הגשם
 פניי המועדים
 יסוד ושורש העבודה
 בני יששכר
 זוהר על שמחת תורה
 דרשת חתם סופר

קהלת

מדרש רבה
 רש"י
 אבן עזרא
 ספורנו
 דברים טובים להאלישיך
 כתפור ופרח

המתנה האידיאלית לכל אחד לכל חג

מוקד הזמנות:

1800-22-55-66

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

להגדיל תורה ולהאדירה